

SAČUVAJMO PČELE

PRAVILNOM PRIMENOM SREDSTAVA ZA ZAŠTITU BILJA

Udruženje SECPA (Serbian Crop Protection Association), osnovano u Februaru 2010. u Srbiji, okuplja predstavnike vodećih svetskih kompanija u oblasti sredstava za zaštitu bilja: **Adama SRB d.o.o.**, **BASF Srbija d.o.o.**, **Bayer d.o.o.**, **DOW AgroSciences**, **DuPont SRB d.o.o.**, **Syngenta Agro d.o.o.** i **Belchim Crop Protection d.o.o.**

SECPA kao deo regionalne Evropske mreže proizvođača sredstava za zaštitu bilja stvara uslove koji obezbeđuju stabilnost i razvoj tržišta sredstava za zaštitu bilja u Srbiji, sprovodi aktivnosti na unapređenju opšte predstave i stanja zaštite bilja na teritoriji Srbije, promovise tehnologiju poljoprivredne proizvodnje u sklopu održivog razvoja poljoprivrede, sprovodi aktivnosti u vezi približavanja nacionalnih propisa i propisa u EU u domenu proizvodnje, uvoza, distribucije i primene sredstava za zaštitu bilja u cilju ostvarivanja uslova za proizvodnju bezbedne hrane, uz očuvanje zdravlja potrošača i zaštitu životne sredine. SECPA kao pridružena članica ECPA, podržava podizanje standarda pri registraciji sredstava za zaštitu bilja, potpunu harmonizaciju Zakona o sredstvima za zaštitu bilja sa EU regulativom i njegovu punu primenu.

Zaštita pčela od uticaja sredstava za zaštitu bilja i poboljšanje biodiverziteta za oprašivače

Sredstva za zaštitu bilja, koja se koriste u savremenoj poljoprivredi, pomažu poljoprivrednim proizvođačima da obezbede zdravu, visoko kvalitetnu i pristupačnu hranu. Ukoliko sredstva za zaštitu bilja ne bi bila korišćena u cilju kontrole korova, bolesti i insekata i zaštite useva, moglo bi se očekivati dramatično smanjenje proizvodnje hrane od 40% do 80%.

Izvor fotografije: www.serbia.claas.com

Inovativna rešenja u sektoru zaštite bilja, baziraju se na posvećenosti industrije sredstava za zaštitu bilja ciljevima zaštite zdravlja potrošača, poljoprivrednih proizvođača, životinja i životne sredine, uz podršku bezbednoj, odgovornoj i održivoj primeni sredstava za zaštitu bilja.

U cilju napretka poljoprivrede i sprovođenja najbolje poljoprivredne prakse radi ostvarivanja najviših prinosa uz istovremeno očuvanje i poboljšanje biodiverziteta, neophodno je graditi poverenje i razumevanje o važnosti zdravlja pčela i pravilne upotrebe sredstava za zaštitu bilja među relevantnim partnerima: naučnicima, pčelarima, poljoprivrednim proizvođačima, proizvođačima sredstava za zaštitu bilja, državnim institucijama... U okviru saradnje na iznalaženju

rešenja koja doprinose zdravlju pčela i poboljšanju biodiverziteta, potrebno je demonstrirati kompatibilnost moderne poljoprivrede i zdravlja pčela. Neophodno je da poljoprivreda stalno doprinosi ekonomskom prosperitetu i socijalnom blagostanju društva, uz istovremenu zaštitu prirodnih resursa, kao što su zemljište, voda i biodiverzitet.

Iz navedenih razloga, SECPA je pokrenula inicijativu partnerstva sa pčelarima u cilju očuvanja i poboljšanja zdravlja pčela i drugih oprašivača. U tom smislu, bavi se izradom platforme koja se zasniva na temeljima razumevanja i rešavanja faktora koji utiču na koncepte održivog pčelarstva, poljoprivrede i zaštite ekosistema.

Izvor fotografije: Bayer

Priloženi materijal, koji pre svega ukazuje na odgovorno rukovanje sredstvima za zaštitu bilja, je rezultat saradnje Udruženja SECPA i Saveza pčelarskih organizacija Srbije (SPOS).

Važna pravila kojih poljoprivredni proizvođači i korisnici sredstava za zaštitu bilja treba da se pridržavaju:

Pojedini proizvodi za zaštitu bilja mogu biti štetni za pčele. Zbog toga je veoma važno da poljoprivredni proizvođači budu svesni prisustva pčela u svom okruženju, da sredstva za zaštitu bilja pravilno koriste, u skladu sa uputstvom navedenim na etiketi i u skladu sa dobrom poljoprivrednom praksom.

1. Pažljivo čitajte etiketu i sledite preporuke navedene na etiketi i uputstvu za primenu sredstva za zaštitu bilja u vezi sa pčelama:

Ukoliko je oznaka bezbednosti SPe 8 prisutna na etiketi sredstva za zaštitu bilja, potrebno je pri primeni ovog sredstva preduzeti mere za smanjenje rizika da bi se zaštitile pčele ili drugi insekti oprašivači. U zavisnosti od načina primene sredstva za zaštitu bilja uz oznaku o bezbednosti može biti naveden odgovarajući tekstualni deo tj. preporuka koja ukazuje na način umanjavanja opasnosti za pčele i druge insekte oprašivače.

POSEBNA OZNAKA BEZBEDNOSTI SPe 8

– Grafički simbol za rizik za pčele

Ukoliko je u pitanju sredstvo opasno po pčele - preporuke mogu podrazumevati sledeće:

- Ne koristite ovaj proizvod na usevima koji su u cvetanju. Ovim štitite pčele i druge insekte oprašivače.
- Ne koristite ovaj proizvod u blizini korova koji su u cvetanju - uklonite ili pokosite procvetale korove pre prskanja.
- Ne koristite ovaj proizvod na mestima gde su pčele aktivne u potrazi za hranom.
- Nemojte prskati u blizini košnica ili uklonite / pokrijte sve košnice tokom i neposredno posle prskanja.
- Ako koristite kombinaciju različitih sredstava za zaštitu bilja, sledite preporuke date na etiketama svih proizvođača.

Izvor fotografije „Trag prskalice“: SPOS (Savez Pčelarskih Organizacija Srbije)

da za zaštitu bilja, vodeći računa da strožije preporuke imaju prednost.

- Sredstva za zaštitu bilja koja su opasna tj. predstavljaju visok rizik po zdravlje pčela, mogu se primenjivati isključivo za suzbijanje štetnih organizama sa propisanih lista* samo ako se pčelinja društva nalaze najmanje 5 (pet) kilometara od mesta tretiranja i lica koja vrše primenu ovih sredstava za zaštitu bilja, u obavezi su da 48 sati pre primene, obaveste odgovajave pčela, njihova udruženja i organe jedinice lokalne samouprave o predstojećoj primeni sredstva za zaštitu bilja, sa navođenjem načina primene, radi preduzimanja odgovarajućih mera zaštite.

2. Uverite se da postupate na odgovoran način i poštujujte standarde i smernice integralne zaštite bilja:

- Obratite pažnju na sisteme obaveštavanja i upozorenja.
- Pre prskanja, pažljivo pratite prisustvo insekata na parceli, uzročnika bolesti i/ili štetočina i analiziraj-

Izvor fotografije: Bayer

*Pravilnik o listama štetnih organizama i listama bilja, biljnih proizvoda i propisanih objekata „Službeni glasnik RS“, br. 7/2010, 22/2012, 57/2015“

te obim štete. Ove informacije koristite u postupku odlučivanja o neophodnosti korišćenja sredstava za zaštitu bilja.

- Izaberite sredstva za zaštitu bilja koja ne mogu da štete oprašivačima u momentu primene ili nakon toga.

3. Poštujte dobru poljoprivrednu praksu:

- Koristite, u skladu sa uputstvom na etiketi, preporučenu količinu sredstva za zaštitu bilja i primenite u odgovarajućem trenutku za suzbijanje štetnih organizama.
- Pravovremenim i adekvatnim vođenjem evidencije primene sredstva za zaštitu bilja kao obaveznog postupanja uslovljenog Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja, može Vam pomoći i u odbrani u slučaju sumnje o postojanju nesavesne primene sredstava za zaštitu bilja koja je dovela do uginuća pčela u Vašem okruženju.

Izvor fotografije: ECPA

- Sredstva za zaštitu bilja primenjivati po mogućstvu u jutarnjim ili večernjim satima, u vreme kad su aktivnosti pčela vrlo male. Ovim se sprečava izlaganje pčela sredstvima za zaštitu bilja dok su one u potrazi za nektarom i omogućava da se sredstva za zaštitu bilja osuše na biljnim površinama. Imajte u vidu da pčele obično nisu u potrazi za hranom, bar ne u značajnom broju, pri temperaturi ispod 10°C.

- Sredstva za zaštitu bilja primenjivati kada nema vetra ili je vetar male brzine.

Da bi se izbeglo zanošenje sredstva za zaštitu bilja na susedna polja ili vodene tokove, proverite da li je brzina vetra ispod 5 m/sec, da su dizne za nanošenje sredstava za zaštitu bilja na odgovarajućoj udaljenosti od biljaka i da koristite adekvatne i pravilno održavane dizne - posebno one kojima se sprečava zanošenje.

Izvor fotografije: ECPA

- Prilikom nanošenja sredstva za zaštitu bilja odaberite dizne sa smanjenim gubitkom odnošenja (anti drift dizne), da bi smanjili rizike zanošenja sredstva za zaštitu bilja na neželjene površine, pre svega imajući u vidu biljke u cvetu koje se mogu nalaziti u blizini tretiranog polja.

Izvor fotografije: Japanska trešnja u cvetu, Jovan Dušanić

- Nikad nemojte da kontaminirate vodene površine sredstvima za zaštitu bilja ili da ispraznite rezervoar od prskalice na zemlju stvarajući barice. Imajte u vidu da je pčelama potrebna voda da hlade košnice i da hrane leglo.
- Obavestite lokalne pčelare, najmanje 48 sati pre planiranog prskanja u cilju zaštite useva i načinite dogovor sa njima. Ovo je veoma važno učiniti jer se može desiti da se u blizini Vaše parcele i useva koji nisu u cvetu nalaze košnice i drugi usevi koje su u cvetu.

VIŠNJA U CVETU – PČELE SU PRISUTNE U CVETU BOGATOM NEKTAROM I POLENOM.

Izvor fotografije: S. Ilinčić, BASF

- Informišite se o mestima na kojima se nalaze košnice i razgovarajte sa pčelarima o eventualnom postavljanju košnica na drugu lokaciju.

Izvor fotografije: SPOS

4. Koristite samo sredstva za zaštitu bilja koja su registrovana u Republici Srbiji

jer falsifikovana sredstva i ilegalno prisutna sredstva na tržištu imaju neizvestan efekat i predstavljaju rizik po zdravlje ljudi, biljaka, životinja i životnu sredinu, samim tim i po zdravlje pčela i drugih polinatora.

Izvor fotografije: ECPA

5. Poljoprivrednici mogu, u cilju poboljšanja biodiverziteta i uslova za razvoj pčela i pčelinjih društava, za razvoj medonosnih pčela i drugih polinatora,

da obezbede širok spektar cvetnica bogatih polenom, na obodima ili na uglovima parcela, da podstiču rano (npr. bela i crvena vrsta deteline) kao i kasno cvetajuće kulture namenjene ishrani stoke i da kreiraju cvetno bo-

gate pojaseve. Pravilan izbor cvetnica je izuzetno važan jer iste mogu da proizvedu seme koje u u budućnosti može da izazove zakorovljenost susednih parcela ili u narednom usevu u plodoredu.

6. Ukoliko za setvu koristite seme tretirano sredstvima za zaštitu bilja:

- Rukovanje tretiranim semenom mora da bude u skladu sa preporukama koje se nalaze na pakovanju.
- Vreće sa tretiranim semenom uvek praznite pažljivo, ne stvarajući nepotrebnu prašinu.
- Izbegavajte stvaranje prašine ili njenog zanošenja prilikom setve tretiranog semena tako što ćete sejati u uslovima veoma slabog vetra i pri umerenoj brzini kretanja traktora.
- Prilikom setve tretiranog semena, imajte u vidu mesta na kojima se nalaze izvori polena i/ili nektara za pčele i blizinu vodenih površina.
- Pravilno uklonite prazne vreće u kojima se nalazilo tretirano seme, ne ostavljajući iste na polju.

SEJATI RANE I KASNE KULTURE ČIJI SU CVETOVİ BOGATI POLENOM

Izvor fotografije: Bayer

Postupanje u slučaju prijave masovnog uginuća pčela

U slučaju prijave masovnog uginuća pčelinjih društava kad se sumnja da je uzrok uginuća nesavesno korišćenje sredstva za zaštitu bilja, šef odseka fitosanitarne inspekcije Uprave za zaštitu bilja određuje nadležnog fitosanitarnog inspektora za službenu kontrolu prijave uginuća pčelinjih društava. Nadležni inspektor obavlja službenu kontrolu, u skladu sa čl. 44, 45, 49 i 74. tač. 12), 25), 28) i 34) Zakona o sredstvima za zaštitu bilja („Sl. Glasnik RS“, br. 41/2009).

Uzorkovanje bilja i biljnog materijala koje se nalazi u blizini pčelinjih društava na prisustvo sredstava za zaštitu bilja, i prikupljanje podataka o vlasnicima parcela koji se nalaze u blizini pčelinjih društava, obavlja nadležni fitosanitarni inspektor koji sačinjava inspeksijski zapisnik i nalog za laboratorijsku analizu.

Uzorkovanje uginulih pčela i prikupljanje podataka o vlasniku pčelinjeg društva obavlja nadležni veterinarski inspektor.

Primerak zapisnika fitosanitarnog inspektora dostavlja se nadležnom veterinarskom inspektoratu i obrnuto.

Prema Zakonu o sredstvima za zaštitu bilja („Sl. Glasnik RS“, br. 41/2009), kazna za tretiranje biljaka u cvetanju sredstvima za zaštitu bilja koja su otrovna za pčele, za fizičko lice iznosi od 35.000 do 50.000 dinara, za preduzetnike od 300.000 do 500.000, a za pravna lica od 500.000 do 1.000.000 dinara.

Međutim, nije rešenje kažnjavanje ni nadoknada štete već odgovorno postupanje i uspostavljanje dobre saradnje **jer samo dobrom saradnjom pčelara i korisnika sredstava za zaštitu bilja** moguće je podizanje prinosa zahvaljujući aktivnosti pčela, očuvanje useva od bolesti i štetoina i uvećanje roda uz istovremeno očuvanje zdravlja pčela i poboljšanje biodiverziteta.

**PROIZVEDIMO
ZDRAVSTVENO
ISPRAVNU HRANU
NA ODRŽIV I
BEZBEDAN NAČIN!**

FITOSANITARNA INSPEKCIJA – KONTAKTI ŠEFOVA ODSEKA FITOSANITARNE INSPEKCIJE

Šef odseka sa sedištem u	Ime i prezime fitosanit. insp.	Mobilni telefon	Adresa kancelarije	Broj telefona u kancelariji	e-mail adresa
Novom Sadu	Nina Nilolić	064/88-18-449	Bul. Mihaila Pupina 10	021/4726-288	nina.nikolic@minpolj.gov.rs
Beogradu	Nenad Milojević	064/88-18-409	Omladinskih Brigada br 1	011/2699-682	nenad.milojevic@minpolj.gov.rs
Valjevu	Miodrag Spasojević	064/88-18-412	Karađordeva 31	014/293-981	spalemiodrag@gmail.com
Nišu	Svetlana Stankov	064/80-55-864	Omladinskih Brigada br 1	011/3117-359	svetlana.stankov@minpolj.gov.rs svetlana.stankov60@gmail.com